

ARTUR ZÁVODSKÝ
Z KORESPONDENCE JOSEFA UHRA
S K. ELGARTEM-SŮKOLEM

Vydáváme z pozůstalosti spisovatele a kritika K. Elgarta-Sokola, kterou vlastní jeho manželka paní Julie Elgartová v Brně, dva dopisy, jeden korespondenční lístek a jeden pozdravný lístek od spisovatele Josefa Uhra. Více se v pozůstalosti K. Elgarta-Sokola nezachovalo; je však pravděpodobné, že Uhrových listů K. Elgartu-Sokolovi bylo více.

Josef Uher (1880—1908), povoláním učitel, působil v letech 1900—1905 na škole v Židenicích, v Babicích, v Ostrovačicích, v Padochově u Oslavan a posléze krátkou dobu i ve Vranově. Po roční dovolené byl dán na dočasný odpočinek s odbytým; do školy se už nevrátil. (Srov. Miloslav Hýsek, *Poznámka vydavatelova* v knize Josef Uher: Dílo, Československý spisovatel, Praha 1954, str. 712.) Uher se marně léčil z tuberkulózy plic a později též z tuberkulózy ledvin. Zemřel 5. prosince r. 1908.

Ze svých venkovských působišť dojížděl Uher o volných čtvrtcích do Brna, kde se stýkal mimo jiné kulturní pracovníky též s K. Elgartem-Sokolem (1874—1929), tehdy odb. učitelem na Vesně. Oba spisovatele vázalo upřímné přátelství. K. Elgart-Sokol se přičinil o vydání Uhrovy knížky *Má cesta* (r. 1907). Snažil se také — ovšem marně — vymoci na zemském úřadě v Brně Uhrovi podporu. K. Elgart-Sokol věnoval Uhrovi v 3. čís. V. r. Moravskoslezské země posmrtnou vzpomínku *Nedokončený obraz*.

Uveřejňované dopisy a listky Josefa Uhra dokumentují těžkou bídu mladého spisovatele, který žil tehdy více méně toliko ze svých honorářů; ukazují však i sílu jeho ducha, když ironií a novými pracovními plány překonával bezútěšnost svého zdravotního stavu.

Op. 16. 12. 1906.¹

I. (Dopis.)

Milý příteli,

srdečně děkuji za dopis. Hodně jste mne potěšil. Potřebuji stále, aby mne kdosi těšil. Nemějte mně to za zlé. I já jsem hodně stísněn. Zdraví nejde, ba teď za chladných dnů je to horší. Horečka se mnou pohrává a kašel trápi. Dále nepojedu. Bojím se, že bych žil draže než tu a na to by mně nestačilo. Mám beztoho už jen 30 zl. a nevím, jak bude dál. Skýpalovi² jsem psal o zálohu, než jsem odjel. Poslal mně 45 zl. Byl to honorář za ony 2 prósy. Jinak nic nepíše a v předešlém čísle Revue³ čtu, že začne vydávat knihovnu⁴ zas po sešitech. Tak ovšem je letos s vydáním mé knihy amen. Ani bych si to teď k jaru nepřál. Ale i dobře, že se tak stalo. Snad za to něco utřím v časopise. A kniha může dobře rok počkat.

Co se týče těch několika přání, prosím:

Abych mně bylo povoleno 30 autorských exempl.⁵

Právo k obchodnímu vydání po uplynutí roku, po případě 2 let. (Konečně vždyť to je vedlejší. Klub tím neztratí pranic. Kdo se chce přihlásit za člena, jistě se přihlásí bez premie.)

Komu zaslat recensní exempl., napíšu zvlášť na korr. lístku. Nevím to tak z paměti.

Hlavní věc nade všechny věci, aby mně bylo posláno něco peněz do vánoc, mám už jen 30 zl. a na ty nelze spoléhat. Měl bych tuze nepřijemné vánoce. Prosim Vás a spoléhám na Vás. Dostanu nějaký honorář tu a tam, ale to nestačí.

Merhaut nepíše, ale aspoň když vím, že je všechno v pořádku. Že se klub rozešel,⁶ překvapilo mne. Jaký teď bude? Co bude s časopisem? O divadle čtu samé pomluvy. Kunc⁷ prý stůně? Co je s ním? Dostal peníze od akademie — to se mu lehkost stůně. Přeju je ryšavému z duše. Jen kdyby něco dělal. A kdyby se z těch lásek vytřepal. Lásky kazí chuť k práci. Přeju Vám, abyste byli už všichni na nohou u Vás, než to psaní dostanete. — S těmi třebačky prósy jsem už dříve naložil po své vůli. Pozdravuji Vás všechny přátelsky vře a jsem Váš

J. Uher.

¹ Dopis pochází z druhého Uhrova pobytu v Opatiji r. 1906. Spisovatel se tu léčil z tuberkulosity.

² Skýpalovi — Otakar Skýpala vydával Moravsko-slezskou Revui.

³ Revue — Moravsko-slezská Revue; vycházela od r. 1905.

⁴ Knihovnu — Vydávání knihovny Moravsko-slezské Revue, vlastně „Knih moravských autorů“ ohlásila po prvé Moravsko-slezská Revue v 3. čísle svého prvního ročníku (str. 79).

⁵ Jde zřejmě o vydání knížky *Má cesta*, jež vyšla r. 1907 jako premie Klubu přátel umění v Brně.

⁶ Že se Klub rozešel — Klub přátel umění se nerozešel. Naopak: k dosavadnímu literárnímu a hudebnímu odboru přibyl odbor výtvarnický, jež vytvořili někteří členové mezitím se rozpadnuvšího (v prosinci r. 1906) Moravského sdružení výtvarníků (srov. o tom Moravsko-slezská Revue 1906, č. 1, str. 24).

⁷ Kunc — hudební skladatel Jan Kunc (* 1883); psal do Moravsko-slezské Revue články hudebně kritické a referáty o brněnské opeře.

II. (Dopis.)

Opatije, 16. 4. 1907.

Milý příteli,

za 14 dní přijedu — nemocnější, než jsem odejel. Mám také myšlenky na krematorium — ale kdež pak já, chudšas, já asi bidně zhniju. Však si o tom pohovoříme, až přijedu. To se divíte, vidíte? Ale to není nic divného. Jsme dávno všichni připraveni. Chodím stále ještě k doktorovi a on mne poctivě těší. Ale nerozumíme si. Uvádím chudáčka do rozpaků. Neví, co a jak mi říc. Chtěl jsem Vás požádat, abyste se ho sám zeptal na můj stav, Vám snad poví pravdu. Nemocnému se pravda neříká. Ano? Napíšete mu? Zmiňoval jsem se mu, že bych snad mohl zajet jižněji, třeba na písek do Sahary¹ si jít sednout, ale jaksi na to zamumlal. Ani do sanatoria neradí. Léčit — léčit — — myslím, že patrně není už co léčit. Že to už zmizelo v prachu zemském. — A pak byste mi to mohl ovšem laskavě sdělit, přátelsky, bratrsky. Ze ano? Ostatně také se nechám prohlédnout u Vašeho bratra² a ten nám taky poví. Mám celé dny žár v sobě, nechutnost, mrzutost, bolesti a bůhví co všechno. Kil mám 64 jako na počátku. Dosud básním, abych mnohde nenechal v rozpacích. Samé negeniální věci, aby se to hodilo pod nůž p. V. O.³ etc. Peněz, jak víte, mám spousty. Jim samé crémý teď a cylindr jsem si koupil. Vůbec všechno stojí dobře až na maso a na kosti. To nestojí za nic. Nepotěším Vás asi — ale koho pak já jsem už potěšil? Jak je s Merhautem?⁴ Vavřiny kvetou zde.

Váš

J. Uher.

Sto políbení všem.

¹ Uher pomýšlel na to, že se bude léčit v Egyptě. Pro nedostatek peněz svůj záměr neuskutečnil.

² U Vašeho bratra — jde o MUDr. Jaroslava Elgarta v Kroměříži.

³ p. V. O. — V. Otomar, vl. jménem Otomar Viglic; psal kritiky, také do Moravsko-slezské Revue.

⁴ Jak je s Merhautem? — Merhaut byl už v té době nemocen. Zemřel 5. září r. 1907 v Brně.

Brno, *Slavia*¹ 15. 8. 1907.

III. (Koresp. lístek.)

Milý příteli, pozdravuji Vás a paní a kdyby to nebylo s cesty, pustil bych se k Vám. Jsem teď vdovcem, M.² odjela k tetičkám a já spal zas ve Slavii. Tohle psaní není snad z dlouhé chvíle, dávno se chystám Vám dvě tři slova napsat. Za posudek o mé knížce měl bych pěkně poděkovat.³ Ale vypadalo by to inkoustově a tak si jen myslíte, že to, co jste řekl, je jediná pravda, kterou jsem se souhlasnou radostí shlédl a kterou bych byl nejraději vdechl jako rosu v mé sprahlé nitro. Toto kusé vyznání si ještě doplňte. — Já zas bouřím celé okolí kašlem. Ale nějak zvlášť zle není. Psal jsem schůzi žurnalistů a spisov. na adresu S. Tůmy,⁴ aby zřídili nemocenský fond pro spisov. (Chtějí podniknout akci za upravení hmot. poměrů spis.) Vidím, že tenhle lístek nestačí na všechno a tak budu psát ještě, až přijedu domů, dopis.

Se srdeč. pozdr. Váš

J. Uher, Podolí, p. Doubravník.

¹ *Slavia* — hotel, kavárna a restaurace v Brně.² M. — Marie Soukupová, brněnská učitelka, láska Josefa Uhra, starala se o Uhra až do jeho smrti.³ K. Elgart-Sokol posoudil Uhrovu knížku črt a básní v próze *Má cesta* v 10. čísle IV. ročníku Moravsko-slezské Revue (červenec 1907). Knížka vyšla r. 1907 jako premie Klubu přátel umění v Brně za r. 1906.⁴ *František Sokol-Tůma* (1855—1925), recitátor, žurnalista a spisovatel v Moravské Ostravě.IV. (Pohlednice z Dubrovniku.)¹

15. III. 1908.

Srdečný pozdrav.

Město krásné — ale špatné pro ledviny = D.²

Vyzním co nejdřív odtud.

Váš J. Uher.

[Dole, tužkou škrtnuto:]

Bylo by tady [nečitelné] spisovateli [?]. Je tu Karel Klostermann.

¹ Uher přibyl do Dubrovniku v březnu r. 1908. Odsud odjel do Opatije. V polovině května 1908 se vrátil do Brna (srov. o tom v citované už *Poznámce vydavatelové* od Milošlava Hýska — Josef Uher, Dílo, str. 712).² D. — Dubrovník.

ИЗ ПЕРЕПИСКИ И. УРГА С К. ЭЛЬГАРТОМ-СОКОЛОМ

Автор публикует два письма, одну почтовую карточку и одну открытку, написанные писателем Иосифом Угром (1880—1908) писателю К. Эльгарту-Соколу.

Эти документы, относящиеся к последним годам жизни Угра, важны для ознакомления с его творчеством и болезнью.

A. 3.

AUS JOSEF UHERS BRIEFWECHSEL

Autor veröffentlicht zwei Briefe, eine Korrespondenzkarte und eine Ansichtskarte des Schriftstellers Josef Uher (1880—1908) dem Schriftsteller K. Elgart-Sokol.

Die Dokumente stammen aus Uhers letzten Lebensjahren und bringen Erkenntnisse über sein Schaffen und seine Krankheit.

A. Z.